

Strategie

Strategie – taktika

Strategie je plán, kam bychom chtěli jet bez ohledu na další lodě, abychom se co nejdříve dostali do cíle.

Jaké informace potřebujeme

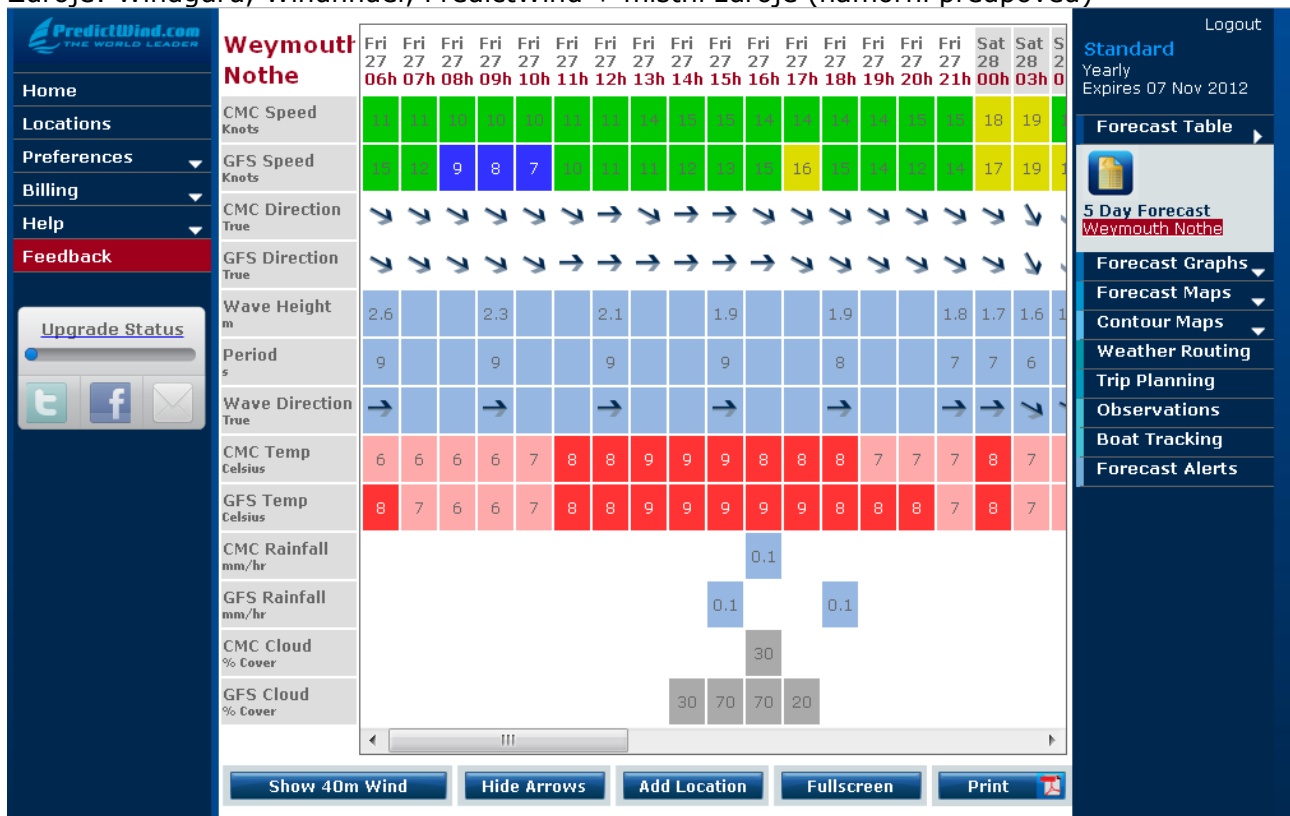
- předpověď počasí (vítr, oblačnost, ...)
- předpověď přílivů a odlivů + mapy proudů
- námořní mapy oblasti i okolí
- informace od „místních“ (zejména sea breeze)
- poznámky z našeho tréninku či předchozích závodů

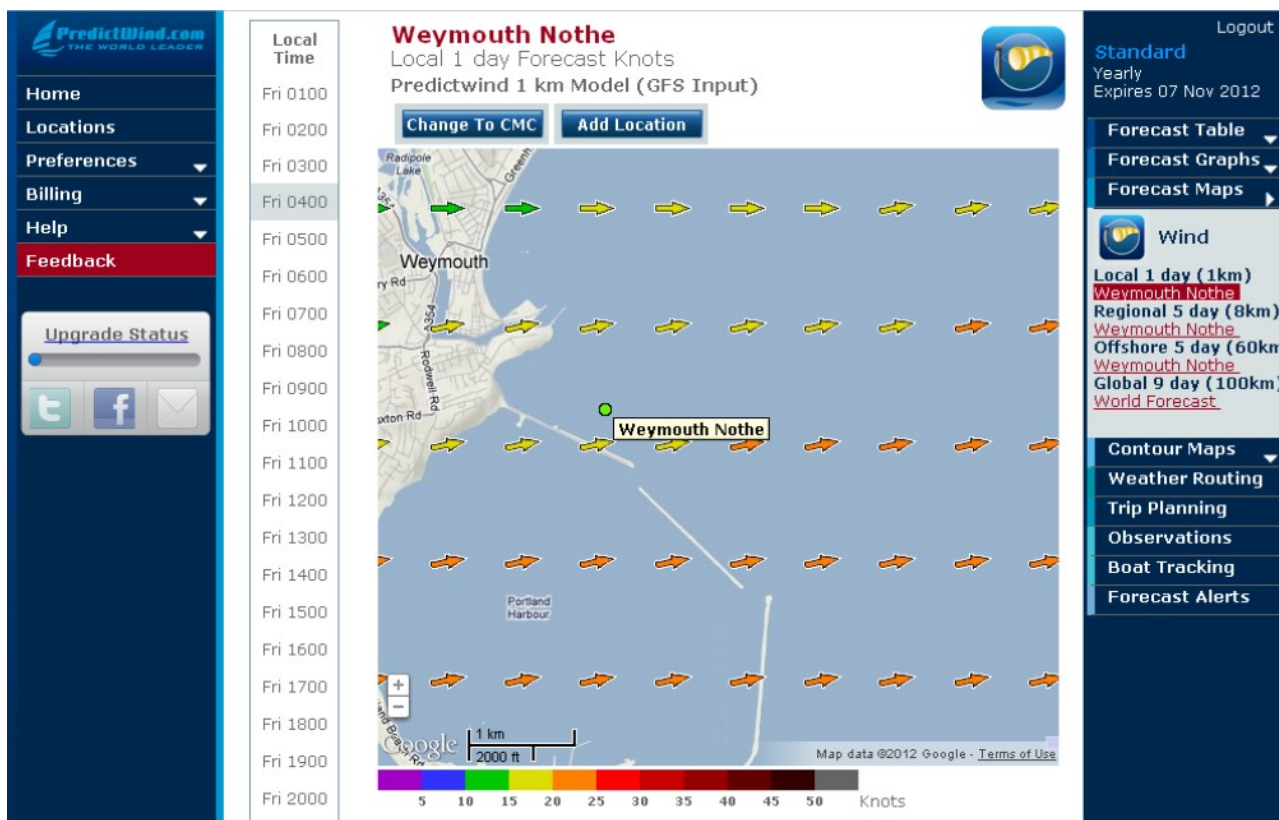
Předpověď počasí

Dnes je většina předpovědí vydávána na základě různých matematických modelů. Každý z těchto modelů má svoje silné stránky a slabší stránky, někde fungují lépe, jinde hůře. Proto je dobré používat několik zdrojů a vzájemně je porovnávat. Pokud několik modelů dává stejné předpovědi, je pravděpodobnější, že tato předpověď bude správná. Pokud se nám předpovědi rozcházejí je předpověď nejistá. V takovém případě je nutné pozorně sledovat jakým způsobem se počasí vyvíjí a podle toho se rozhodnout, které předpovědi budeme nejlépe důvěřovat.

Při síle větru do 6 uzlů je predikovaný směr vždy velmi nejistý!

Zdroje: Windguru, Windfinder, PredictWind + místní zdroje (námořní předpověď)

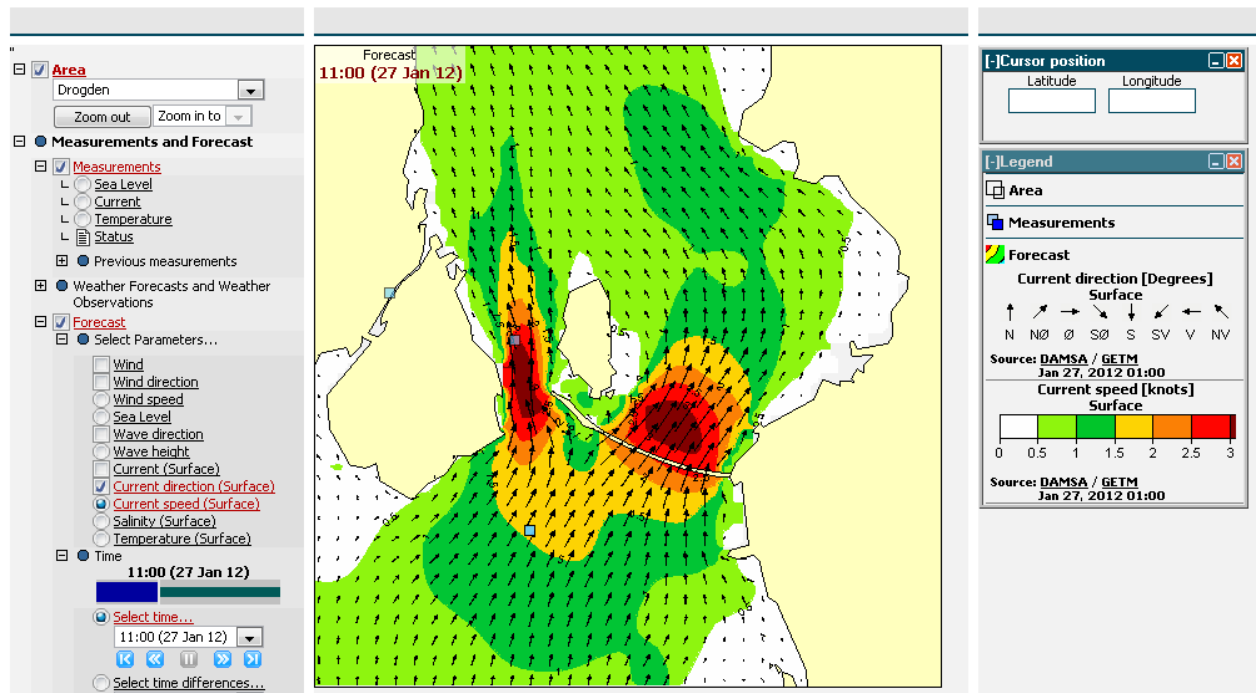
Předpověď přílivů a odlivů + mapy proudů

V případě přímořských lokalit je dobré si zjistit co nejvíce informací o místních proudech. Zjistit časy přílivů a odlivů bývá velmi jednoduché, stačí 5 minut na googlu či si zajít do maríny, kde obvykle na nástěnce spolu s předpovědí počasí najdete i tabulku přílivů a odlivů. Jediným úskalím zde může být interpretace udávaného času. Často je čas uveden v pásmu UTC, nebo není zohledněn letní posun. Také ne vždy jsou uvedeny časy přílivu a odlivu přímo pro danou marínu a proto je nutné počítat i s tímto časovým posunem. Tak jako tak je dobré si tyto informace ověřit přímo na vodě během tréninku. Nutné je počítat i s tím, že silný vítr a bouře mohou příliv a odliv významně ovlivnit.

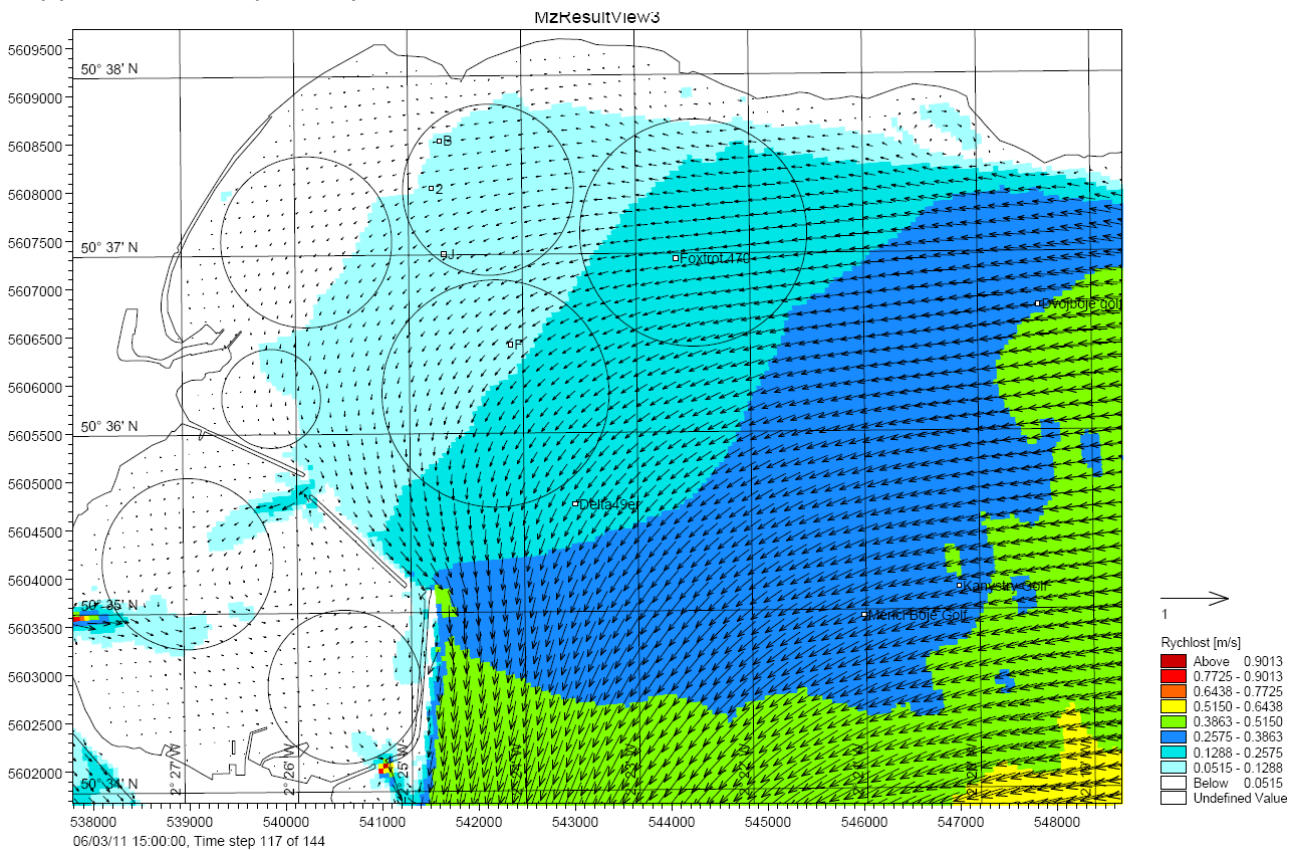
S mapami proudů už to bude obvykle o dost složitější. Přístup k přesným matematickým modelům je jen velmi zřídka, častěji lze získat alespoň orientační informace z různých almanachů a brožurek v místních jachtařských prodejnách. Jindy nezbývá než si vzít místní námořní mapu a pokusit se vydedukovat, jak se asi bude chovat proud v závodním prostoru a to si ověřit při tréninku a před rozjíždkou.

Nezanedbatelný vliv na proudy má i pohyb vrchní vrstvy vody vlivem větru. Proto počítejte s tím, že tento jev může významně ovlivnit výsledný proud. Efekt může mít sílu až 10m/min.

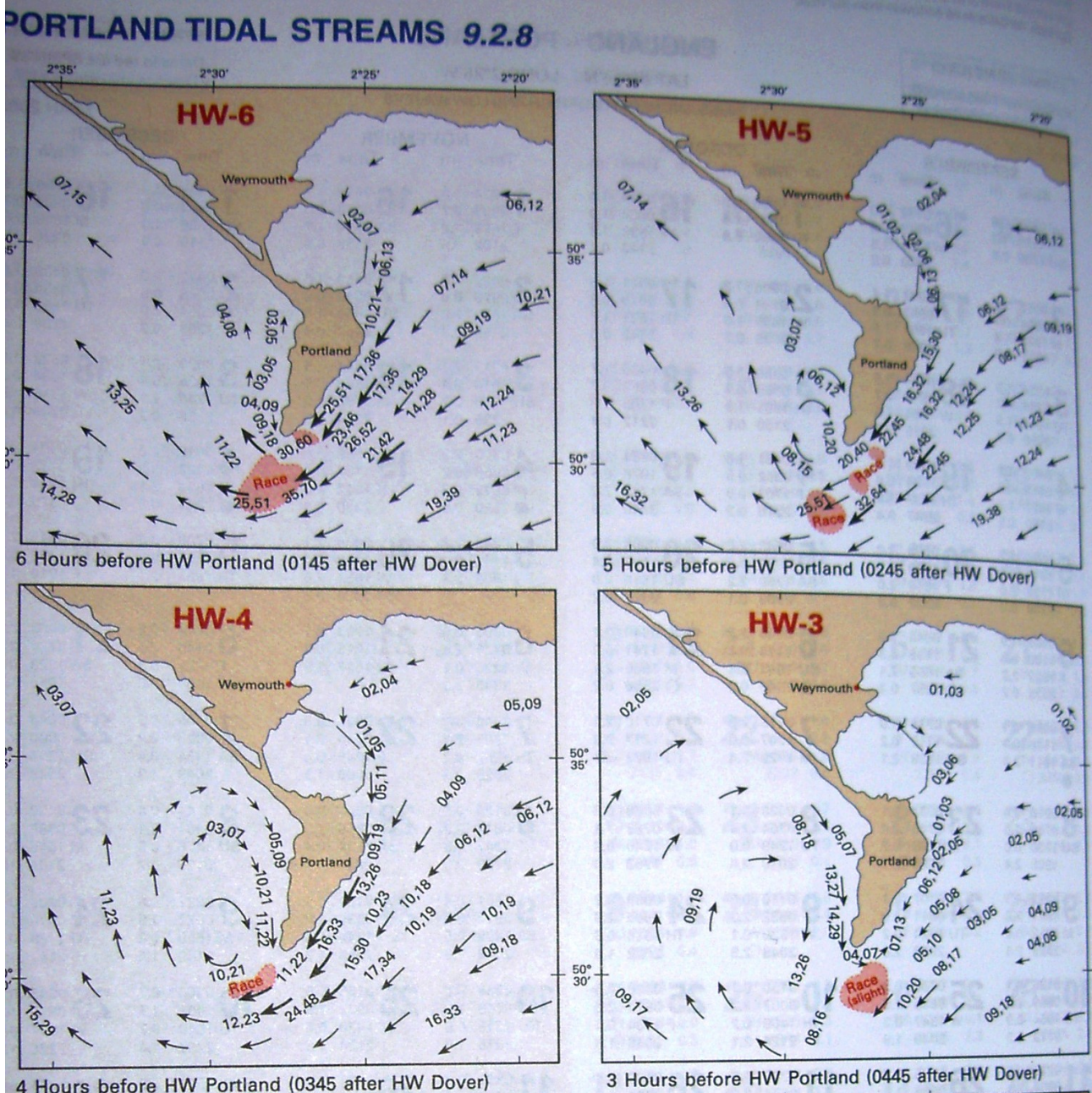
Zdroje: tide-forecast.com, tidetech.com, <http://ifm.frv.dk/> (Dánsko)

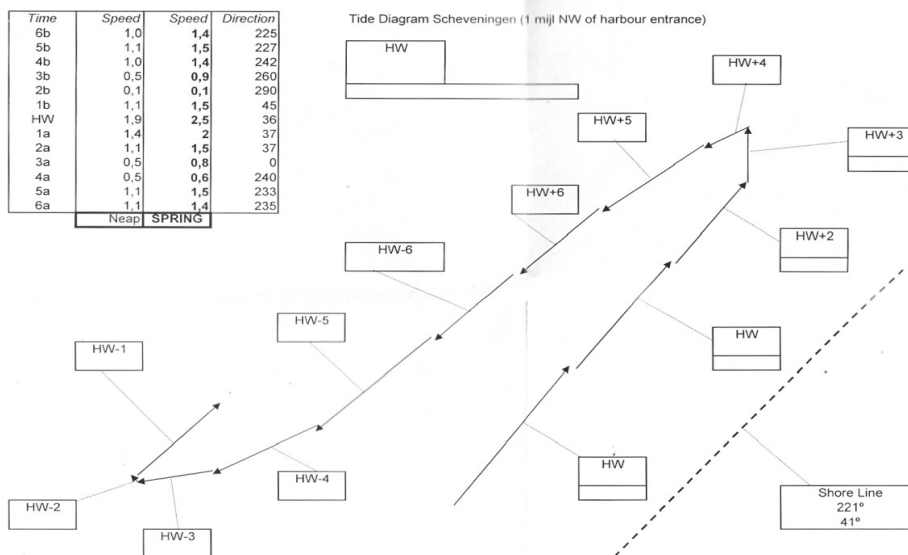
Mapy od Hlaváčka pro Weymouth:

Weymouth a okolí z Almanachu

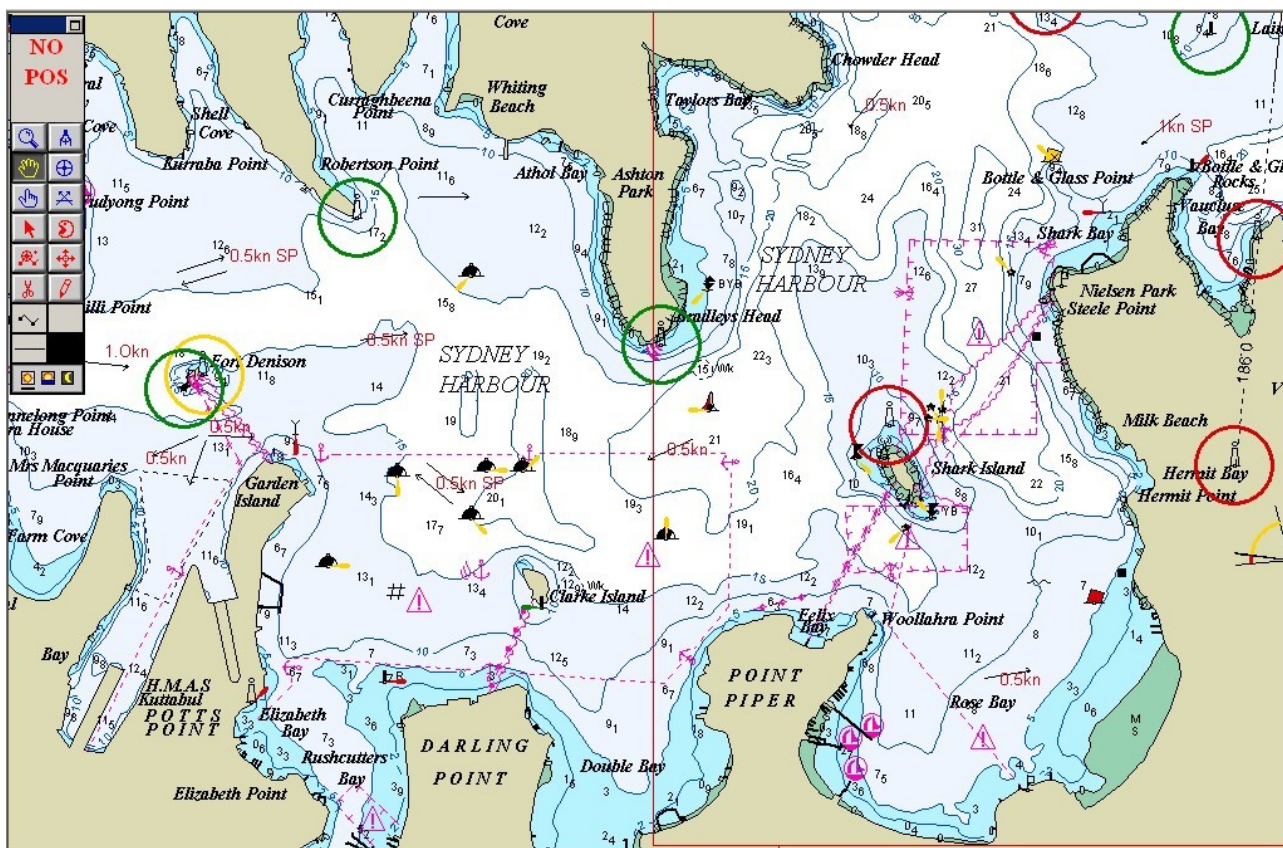

Scheveningen

Námořní mapy oblasti a okolí

Námořní mapy lze koupit snadno v dané lokalitě, nebo je lze nalézt na internetu, případně požádejte své šťastnější kolegy, kteří mají nainstalované různé navigační softwary (MaxSea, Deckman,...). Mapy jsou důležité nejen z navigačních důvodů (aby jste neztroskali hned při prvním výjezdu z maríny), ale i pro zmapování dna (proudy) a také pro váš „pohled shora“. S mapou si snadněji představíte, jak se může stáčet vítr kolem překážek, kde můžeme očekávat menší vlny apod. Různé varianty je dobré si předpřipravit již na břehu a na vodě pak měřením ověřujeme naše teorie.

Informace od „místních“

Vzhledem k tomu, že my v dané lokalitě pobýváme obvykle poměrně krátkou dobu, tak nejsme schopni tak snadno vypořádat různé opakující se jevy. K takovým obvyklým jevům patří zcela jistě Sea Breeze, která bývá častým jevem v přímořských oblastech. Je dobré se místních zeptat, za jakých okolností vzniká, kdy přichází, v jakém směru se ustálí atd. To je dobré si zase při našem tréninku ověřit. Málo kdy a málo kde však Sea Breeze efekt je jediným hnacím motorem větru a tak nezapomínejme co víme o meteorologii, gradientním větru a podmínkách vzniku Sea Breeze. Každý den si analyzujeme zvlášť zda můžeme očekávat typické chování větru či nikoliv.

Poznámky z našeho tréninku či předchozích závodů

To je zcela nenahraditelný zdroj informací. Jachting, ze své podstaty je sport založený na zkušenostech. Ani moderní věda a superpočítače nejsou schopny zcela přesně popsat a předpovědět přírodní jevy. Z toho důvodu se často stává, že se nám na vodě děje zcela něco jiného, než říkají předpovědi a teorie. A poměrně často se tyto jevy opakují a přestože nevíme proč, tak to funguje. Proto je dobré si zajímavé jevy zapisovat (nebo pamatovat) a až se za rok do dané lokality zase vrátíme, tak budeme o něco „chytřejší“, jinými slovy zkušenější. Ale zase, to že to jednou „vyšlo kolem toho ostrova“, neznamená, že to tam za rok vyjde zas. Je dobré si dobře rozmyslet, zda dané podmínky jsou zcela identické s těmi předchozími a zda předci jen není něco malinko jinak.

Vytváření strategie

Před vyplutím na vodu by měl trenér seznámit v krátkosti závodníka s předpovědí počasí a dalšími informacemi, které se mohou týkat plánovaných rozjížděk. Množství podávaných informací záleží na věku a zkušenostech svěřence. Po vyplutí by pak trenér měl pozorováním a měřením ověřovat předpokládané podmínky. Pravidelně měřit směr a sílu větru na různých místech tratě, dále je dobré ověřit proudy, sledovat oblačnost atd. Množství měření by mělo odpovídat podmínkám. Např. proud můžeme měřit na různých místech tratě, nebo pouze na startu, pokud víme že je proud zanedbatelný nebo konzistentní v celém závodním prostoru.

Vyzbrojení všemi dosažitelnými informacemi začneme vytvářet strategii závodu. Abychom na nic důležitého nezapomněli, je dobré si projít svůj check-list, který může vypadat takto:

1. proudy

- je proud konzistentní v celém závodním prostoru?
 - ANO – potom je důležitý pouze na startu, na lay-lajnach a na značkách, případně, na kterou stranu dříve vyrazíme (stoupačka i zaďák)
 - NE – pak si promyslíme, která strana bude preferována a pokusíme se kvantifikovat potencionální výhodu, pokud bude v řádu metrů, nemusíme to příliš řešit, pokud bude v desítkách metrů, je to již nutné zahrnout do strategie

2. vítr

- Je v nějaké části závodního prostoru vítr trvale silnější, slabší, či stočený?
 - Pokud je vlivem okolního břehu či jiným efektem vítr trvale ovlivněn, tak si naplánujeme, kam budeme chtít po startu vyrazit, či naopak kterým místům se chceme vyhnout. To může značně ovlivnit i naši strategii na startu.
- Je očekáváno trvalé stáčení větru, jak rychlé (sea breeze, gradient)?
 - Pokud očekáváme a měření a další pozorování naznačují, že by se měl vítr trvale či skokově stáčet, tak zřejmě naší strategií bude držet se spíše na té straně hlavního pole, abychom očekávanou změnou vydělali na většinu našich soupeřů.

- Průměrný směr větru je stejný, vítr pouze osciluje, jak rychle?
 - Krátká perioda – tato situace většinou nastává při větru z moře. Vítr víceméně pravidelně osciluje s periodou řádově v minutách. V takovém případě lze očekávat, že nám na stoupačku dorazí min. 4 změny větru. To znamená, že po startu budeme chtít jet co nejdříve v té správné změně a postupně vychytat středem všechny změny. Držíme se dále od Lay-lajny, abychom mohli využít i té poslední změny.
 - Dlouhá perioda, predikovatelná – takový případ nastává např. při výskytu vysokých kumulů, přeháňkách a bouřkové činnosti. V takových případech, kdy jsme schopni vizuálně predikovat další významnou změnu si ponecháme zásadní rozhodnutí těsně před start a i během startovní procedury sledujeme pohyb oblačnosti či chování fleetu startujícího před námi. Nebojíme se udělat rozhodnutí těsně před startem. Pokud v tomhle případě nezachytíme změnu jako první, už obvykle není další možnost.
 - Dlouhá perioda, nepredikovatelná – to nastává při větru ze břehu, kdy je trať postavená blízko u břehu (nebo na většině našich vodách). Při těchto podmínkách je prakticky nemožné predikovat chování větru na delší období a změny jsou víceméně nahodilé, navíc přichází jen 1 – 2 významné změny na stoupačku a tak obvykle nefunguje metoda „středem na jistotu“. Proto je dobré hned po startu jet v dobré změně a pokud možno krýt většinu pole a tím vyhrát tu stranu, kam jede většina lodí. V takovém případě přijedeme na jedničku nejhůře kolem poloviny pole a je ještě slušná šance se z toho vypracovat na akceptovatelnou pozici v cíli. Pokud se v takovýchto podmínkách vydáme sami na jinou stranu než ostatní, či se snažíme prokličkovat středem, tak příliš snadno můžeme točit návětrnou značku na konci pole a s tím již jen velmi těžko něco naděláme. Je nutné akceptovat v takovýchto podmínkách, že výsledky budou hodně nahoru dolů a je nutné se vyvarovat hlavně velmi špatných dojezdů.

3. Vlny

- Jsou na některé části stoupačky menší vlny?
 - V tomto případě se budeme snažit vyhnout větším vlnám, nicméně to nesmí být za cenu horších větrných podmínek.
- Je vlna stočená vůči větru?
 - To musíme vzít v úvahu zejména na zadní vítr. Vlna nás bude hnát na stranu od přímé cesty na značku a většina pole tak pojedje velký oblouk po vlnách. Proto bývá lepší vyrazit proti vlnám a pak z toho těžít při příjezdu na spodní značku.

4. Překážky na trati, délka tratě

- Je na trati nějaká překážka (hráz, břeh, mělčina, motoráky, chaluhy atd.)?
 - Dobře si prohlédněte trať a ujistěte se, že na vás někde nečihá nějaké překážka. Pokud ano, tak si promyslete, co to bude pro vás (a ostatní lodě) znamenat. Budu mít prostor včas otočit? Nesjede se zde náhodou většina pole? Nebude lepší se vyhnout této tlačenci?
- Jak dlouhá je trať?
 - Dlouhá – pak mohu očekávat dostatek času na práci se změnami a pravděpodobně budu mít kolem sebe víc prostoru. To znamená, že můžu startovat konzervativněji a spolehnu se na svoji rychlost a změny.
 - Krátká – musím počítat s tím, že se k lay-lajně můžeme přiblížit velmi rychle a to znamená, že na uvolnění po startu budu mít velmi málo času. To může značně ovlivnit moji možnost si najít čistý vítr. Tomu je potřeba přizpůsobit start buď trochu „přitlačit“, nebo startovat na takovém místě, abych se mohl rychle uvolnit. Také se dá předpokládat větší nátresk u značek a podle toho musím zvolit způsob přiblížení. Lze zde hodně ztratit, ale i vydělat.

5. Předchozí zkušenosti

- Jak to v daných podmínkách fungovalo, před rokem, v tréninku, v první rozjížděce?
 - Bylo-li v minulosti něco pravidelně výhodnější, tak je potřeba to zakomponovat do našich úvah. Nicméně si musíme položit otázku, zda jsou podmínky skutečně identické, zda jsme na přesně stejném místě atd. Pokud jsou podmínky stále stejné a z 10 stoupaček 8x vyšla levá, tak bude dobré si tu levou pohlídat. A to někdy i navzdory tomu, že si to neumíme logicky vysvětlit. Statistika je nedílnou součástí strategie.

Těsně před startem

Dříve než se trenér krátce před zahájením předstartovní procedury setká se svým svěřencem, by měl mít již jasno v tom, které věci budou klíčové v nadcházející rozjížděce. Jinými slovy měl by vyškrtat ze svého seznamu věci, které nemají vliv, nebo jen minimální. Je potřeba se soustředit jen na důležité věci a není žádoucí zatěžovat závodníka nadměrou informací.

Při setkání se závodníkem by měl konfrontovat svoje pozorování s poznatky závodníka. Z principu věci, trenér i závodník mají různé zdroje svých informací a i jiný pohled na věc. Trenér může snadno objet celou trať, má více času věci zapisovat, dělat si poznámky a informace analyzovat. Na druhé straně nemá možnost si projet trať na lodi jako závodník. Na základě všech těchto informací je potřeba stanovit strategii. Strategie by měla být jednoduchá a zdůrazněné nejdůležitější body a priority. Dobré je si udělat i záložní varianty (po špatném startu, pokud se vítr bude chovat jinak atd.). Důležité je také vědět do jaké míry se na tuto strategii dá spolehnout. V různých podmínkách to může být různé. Někdy se můžeme přiblížit k 90% pravděpodobnosti, pak je dobré se této strategii držet téměř za každou cenu, jindy je to spíše věštění z křišťálové koule a pak musí být závodník připraven velmi operativně měnit strategii během rozjížděky.

Stanovení přesné strategie je však většinou prakticky nemožné, těžko předvídat 5-7min. před startem, co se přesně bude dít v následující hodině během rozjížděky. Nicméně námi sestavená strategie by měla stanovit jisté mantinely, které nám řeknou co je pravděpodobné a co je naopak velmi nepravděpodobné. To umožní závodníkovi se rychleji a lépe rozhodovat během rozjížděky.

V každém případě je však nutno během rozjížděky stále ověřovat platnost naší strategie a případně ji musíme na základě aktuálního vývoje situace upravovat. Pokud se vše vyvíjí podle našeho plánu, tak nám to dodá klid a pocit kontroly na situaci my se můžeme lépe soustředit na techniku a na taktiku. Avšak nesmíme se nechat zcela ukolébat situací a neustále musíme pozorovat co se kolem nás děje. Musíme být psychicky připraveni i na situaci, kdy se během několika vteřin naše strategie zcela zhroutí a my musíme reagovat i na zcela neočekávané situace...ale i to už patří k našemu sportu.

Vyhodnocení strategie

Nedílnou součástí debriefinku po rozjížděkách by mělo být i vyhodnocení strategie. Výsledek by pak měl posloužit jako jedna ze vstupních informací pro další dny.